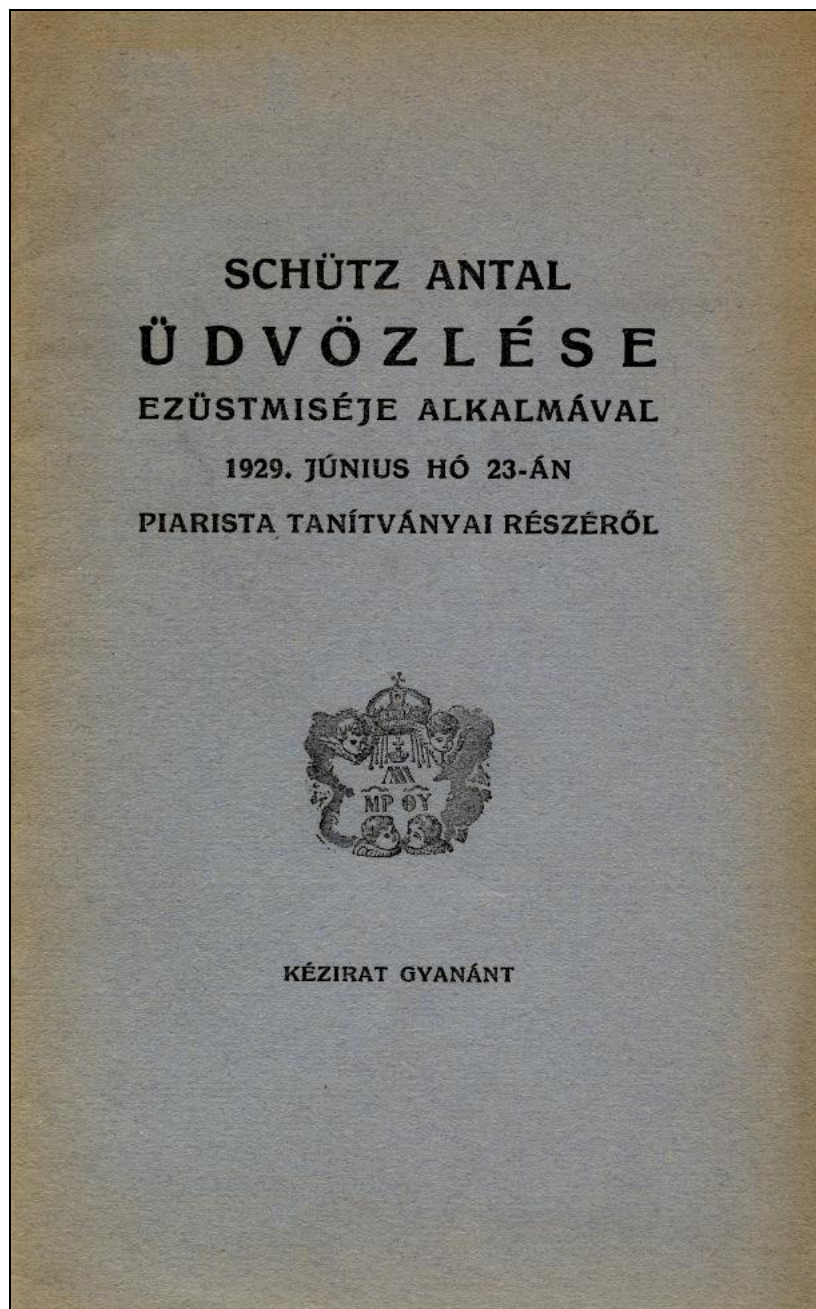

Schütz Antal üdvözlése ezüstmiséje alkalmával

mű a Pázmány Péter Elektronikus Könyvtár (PPEK)
– a magyarnyelvű keresztény irodalom tárháza – állományában.

Bővebb felvilágosításért és a könyvtárral kapcsolatos legfrissebb hírekért
látogassa meg a <http://www.ppek.hu> internetes címet.

Impresszum

**Schütz Antal üdvözlése ezüstmiséje alkalmával
1929. június hó 23-án piarista tanítványai részéről**

Kézirat gyanánt

A könyv elektronikus változata

Ez a publikáció az 1929-ben, kézirat gyanánt megjelent füzet elektronikus változata. Az elektronikus változat a piarista rend magyarországi tartományfőnökének az engedélyével készült. A programot szabadon lehet használni lelkipásztori célokra. Minden más szerzői jog a piarista rend magyarországi tartományáé.

Tartalomjegyzék

Impresszum	2
Tartalomjegyzék	3
Az ünnepeltnek átnyújtott album tartalma	4
Schütz Antal válasza az üdvözlésre	7

Az ünnepeltnek átnyújtott album tartalma

I.

Nec facio animam meam pretiosiore quam me: dummodo consummem cursum meum et ministerium verbi: quod accepi a Dominó Jesu testificari Evangelium gratiae Dei. (Act. 20,24)

II.

Sík Sándor ünnepi költeménye.

A MESTER.

A katedrán egy Férfi ül.
A két szeme úgy szúr belém,
Akár az Írás kettesélű kardja.
Úgy átjár, mint a szűz acél,
És mégis meleg, mint a mécs:
A hűvös eszmén átizzik a Lélek.

Beszél. Az Ige szól az ajkán.
És minden szava, mint a mérleg,
Amelyen minden egyensúlyban áll:
A fogalom, a sejtelem,
Az ihlet és az értelem,
A véges és a végtelen,
Tudás, tapintás, reveláció.

Néz és beszél. Van és vezet.
Érzem a végzetes Kezet,
Amely lenyúl és kényszerít megállni
A húsos földön, mint a fát,
És felnyúlni felhőkön át,
És hallani a harsonát:
Deum docet et a Deo docetur.

III.

Balanyi György üdvözlő beszéde

Szeretett Mesterünk!

A tisztelet, szeretet és hála érzése készítetett bennünket, hogy ezüstmiséd ünnepén elibéd seregeljünk, és ha gyöngé szóval is, megpróbáljunk hangot adni annak a bensőséges ragaszkodásnak, mely szívünket hozzád fűzi. Úgy érezzük, hogy ezzel nemcsak illendőségparancsolta kötelességet teljesítünk, hanem egyben istenszolgálatot is végzünk: hálát adunk a jó Istennek azért a nagy kegyelméért, hogy megengedte nekünk, hogy éveken át lábaidnál ülhessünk, ékes szavadon csügghessünk, ajkadról magunkba szívhatjuk az isteni tudományok életreszóló nagy igazságait, szíved lobogó tüzénél éleszthessük szívünk

pislákoló szövétnekét és gyémántjellemed ragyogásánál csiszolgathassuk fiatalos és kiforrotlan egyéniségünk szögletességeit és érdességeit. Mert mindnyájunk életében felejthetetlen élményt jelent és egyben kiapadhatatlan inspirációk forrása, hogy tanítványaid lehettünk s így módot nyertünk gazdag és sokoldalú lényed közvetlen megismerésére és megszeretésére.

És mi megismertünk. Mindenekelőtt megismertük benned az Isten szíve szerinti tudóst, aki az igazság megismerésének olthatatlan vágyát jól össze tudja hangolni a krisztusi alázatosság parancsával; megismertük a bámulatosan sokoldalú polihisztor, aki a legellentétebb tudományok területén is teljes otthonossággal mozog; mindenkifölött pedig megismertük az ízig-vérig theologust, aki a skolasztikus kimeríthetetlen témabőségével és verhetetlen logikájával s a misztikus meghatott bensőségével és szárnyaló lendületével nyúl minden theologiai kérdéshez. Röviden: megismertük és megcsodáltuk benned a magyar globus legnagyobb vallási gondolkodóját, kinek neve csak azért nem cseng az elismert világmárkák közt, mert te szíved sugallatát követve hű maradtál az árva magyarsághoz és testvértelen nyelvéhez.

Azután megismertük benned a prófétát, aki az egyéni lét arasznyi határán túl a nagy közösségek végtelenségbe nyúló dimenzióiban él. Lelked olyan, mint a finommívű eol hárfá: a körülötted zajló élet minden felmozdulása, minden öröme, kínja és szenvedése hangot ébreszt rajta. A rend, a haza, a nemzet, az egyház és az emberiség minden nagy problémája ott sistereg agyadban és nehéz fellegként állandóan ott sötétlik gondolkodásod és útkeresésed horizontján. Mert a prófétáknak közös sorsa, hogy nekik kell átélniök és átszenvedniök a mások, a mindenki problémáit.

Végül megismertük és megszerettük benned az Isten kegyelméből való tanítót, aki egész életét, minden gondolatát és minden ambícióját beleviszi a tanításba. Ezen a címen lettél te mindnyájunk szeretettel körülrajongott mestere. Mert ha tudományoddal és szívednek milliókra költött dús kincseivel bámulatra költöttél: tanítói rátermettségeddel egyenesen elbűvöltél bennünket. Mindjárt az első órán megfogtad szívünket és mindvégig lenyűgözve tartottad az emberkezelésnek azzal az utolérhetetlenül finom, legjobban talán Szent Páléhoz hasonlítható művészetével, mely olyan sajátosan egyéni veretét ad iskolai működésednek: azzal a művészetteddel, hogy a követelmények leszállítása nélkül úgy tudsz alkalmazkodni az egyéni különbségekhez, hogy a gyöngébbek is erőltetés nélkül meg tudnak felelni. Te teljes mértékben meg tudod valósítani Szent Benedek regulájának mély értelmű tanácsát és úgy tudod berendezni az iskolai munkát, hogy „a gyöngék el ne ijedjenek, az erők pedig még többre törekedjenek.” Mivel egész lelkedet beleviszed a tanításba és áttelekesíted tárgyadat, ezért lelkesedésre tudod költeni tanítványaidat is; meg tudod velök szeretetelni tárgyaidat és rá tudod őket kaptatni a tudományos munkálkodásra.

De ez még nem minden. Tanítói sikereidnek nem tudományod kimeríthetetlen bősége, nem előadó művészeted lenyűgöző ereje s nem is emberkezelésed utolérhetetlen finomsága a végső oka és legmélyebb gyökere, hanem egyéniséged. Mert nálad a szó és a tett egy. Tanításaid azért olyan meggyőzőek és magokkal sodrók, mert lelkedből lelkeznek és mert minden szavukon egy gazdag lélek átélésének gyémántcseppjei csillognak. Így a tudós tanár és a magával ragadó előadó sziluettje mögül egyre határozottabb és határozottabb formában tűnt elő az eszményi ember és az eszményi piarista alakja; az eszményi emberé, aki az okosabb és erősebb testvér megértő szeretetével és gyöngédségével nyúl a támogatásra szoruló kisebb testvér hóna alá, és az eszményi piaristáé, aki heroikus fokon egyesíti magában a magyar piaristaság minden nagy értékét: a becsületes őszinteséget, nyílt egyenességet, természetes egyszerűséget, igénytelenséget, közvetlenséget és föltűnésnélküli zajtalan munkálkodást. Lassankint úgy lettünk veled, mint a samariabeliek az Üdvözítővel beszélgető asszonnyal: „Iam non propter tuam loquelam credidimus.” Már nem csupán tudományodért és páratlan tapintatú tanításmódodért csüggtünk rajtad szeretettel, hanem

sokkal inkább tenmagadért, emberi és szerzetesi kiválóságodért. Fokként eszményképpé finomultál szemünkben: a kalazanciusi törekvések modern kiadású és magyar viszonyokhoz alkalmazott modelljévé. Így szövődött bele életünkbe s így élsz közöttünk most is. Neved, egyéniséged egyjelentésű a legnemesebb magyar piarista tradíciók gyakorlati életprogrammá alakításával; jelszó, melyre mindannyian esküszünk, kik a magyar piarista névnek újból való fölragyogását kívánjuk.

Íme, Szeretett Mesterünk, ilyen érzelmekkel sereglettünk ma színed elé. Eljöttünk hozzád, hogy egyrészt lábad elé rakjuk a ragaszkodó tanítvány soha el nem múló háláját, másrészt meg, hogy orcád látásából és öröme megosztásából újabb inspirációt merítsünk azoknak a szent eszményeknek további vállalásához és maradék nélküli megvalósításához, melyeknek művészi harmóniáját és boldogságárasztó hatását a te életedben annyiszor volt alkalmunk megcsodálni. Szeretetet hozunk szeretetért. Mivel azonban a magunk elégtelenségéből nem tudjuk méltóképpen viszonzni a vett jókat, a jó Istenhez fordulunk elégtelenségünk megpótlására s egy-egy szentmisénket, illetve szentáldozásunkat ajánljuk föl boldogságodért. A jó Isten kegyelméből kérünk számodra további erőt, munkakedvet és kitartást, hogy még sokáig dolgozhass közös eszményeink életreváltásán, és mi még sokáig edzhessük erőnket a belőled kisugárzó szuggesztív inspirációkon.

IV.

142 aláírás.

A képbőr-kötésű album művészi kivitele (a kötést ékesítő rendi címer, a leírás, a díszítő rajzok) Weiner Ferenc piarista munkája.

Schütz Antal válasza az üdvözlésre

Kedves – de hogyan szólítsam: Tanítványaim, mikor azok között, kik itt vannak, annyi a mesterem! – Kedves Testvéreim, meg kell vallanom, én munkás ruhában, a munka verejtékével kezemen és lelkemen jöttem most is ide. Én eddigi életemben csak a munkát, a kötelességet láttam; lelkem vonaglott attól az ellentétől, mely az előtte lebegő eszmény és a benne élő valóság közt tátong, és most megrendül, mikor egyszerre csak ünneplésre hívják. Nem szoktam én ehhez hozzá, és ha ez is beletartozik abba az életföladatba, melyet az Úristen elém tűzött, akkor abba még bele kell tanulnom. De ha egyáltalán meg kell tanulnom, és így a mesterből, kit Balanyi barátom aposztrofált, tanítvánnyá kell válnom, akkor *ezeztől* a tanítványokból lett mestereimtől megtanulhatom.

Engedjétek meg, hogy néhány szóval elétek tárjam, milyen lecke nekem az ünnepléstek, és abból ítéljétek meg, tudok-e tanítványtok lenni.

Ezüstmisét emlegettek, kik voltak szívesek idehívni. Titkon reméltem, hogy ez a forduló feledésbe megy. Mikor aztán tegnap megtudtam, hogy nem, eszembe jutott, amit Szent Pál mond: Más alapot senki sem vethet, mint amely vettetett, mely az Úr Krisztus. Erre az alapra aztán építenek, ki aranyat, ki ezüstöt, ki drágaköveket, ki pedig fát, szénát vagy polyvát. De hogy ki mit épített, az nyilvánvalóvá lesz: Dies enim Domini declarabit, quia in igne revelabitur, et uniuscuiusque opus quale sit, ignis probabit. Az Úrnak napja megmutatja, ki mit épített; és akinek műve megállja azt a nagy tűzpróbát, elveszi jutalmát.

Most, mikor ezüstmisémet emlegetik, belém markol a kérdés: építettem-e legalább ezüstöt, ha már aranyat és drágaköveket nem, arra az alapra, melyet az Úr Krisztus szentelésemkor belém vetett? Sokkal mélyebben átjár Isten fölségének, a papság méltóságának tudata, semhogy azt merjem mondani: igen, legalább ezüstöt építettem. Nem, nem! Amikor először Sík, aztán Balanyi barátom egy nagy elógium-sorozatot tártak elém, azt gondolhatták, hogy lelkem arcképét adják. Nem, nem — tükröt tartottak elém; én belenéztem és megrendültem: Igen, ennek kellene lenned, ennek akarnak, akik szeretnek. De lelkiismeretem azt mondja: Nem, ez én nem voltam. Igen, legáhíthatosabb óráimban ez a kép jelent meg nekem és hívott; sokat belőle akartam, két vonását munkába is vettem — többet nem merek magamnak vindikálni.

Az egyikről szól Szent Pál abban a megrázó búcsúzásban az efezusiaknak: Nihil subtraxi utilium, quominus annuntiarem vobis et docerem vos publice et per domos. Amit üdvösnek ismertem meg, abból semmit sem akartam tőletek megvonni, hanem törekedtem becsülettel tanítani, nyilván is, külön is. Bár ezt az utóbbit nagyobb mértékben tehettem volna. Ezekben a percekben is az előttem levő látható, nekem annyira drága ünneplők mögött látom megjeleni azokat a százakat és ezreket, kik számon kérik 25 éves papságom mulasztásait, felületességeit, lagymatagságait; hallom szemrehányásukat és megremegek. De azt talán szabad mondanom, hogy akik tanítványaim voltak, azok előtt Isten nagy igazságait el nem hallgattam, hanem megszólaltattam, úgy ahogy tőlem telt.

A másik dolog, ami ezt az ünnepnek szánt, de nekem számadássá lett visszanevezést némileg elviselhetővé teszi, ugyancsak Szent Pál utalása. Szerinte a papnak egyik főkötelessége, hogy tudjon együttérezni a néppel. Hisz az Úr Krisztus ezért is örök papi eszmény: Non enim habemus pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris. Azt talán szabad mondanom, természetesen végtelen distanciában, hogy tudtam compati infirmitatibus, tudtam, ha kellett együtt szenvedni a gyöngéssel, és tudtam irgalmas lenni a gyöngeségekkel szemben – talán az igazság rovására is. Talán ezért én remélhetem, hogy valaha irgalmasságot találok az Úr előtt.

Ha tehát tükröt tartottatok elém, és önvizsgálatom ezt a két pozitívumot mutatta meg nekem, köszönöm nektek ezt a leckét és el nem felejttem. De amit emellett a fölrázó számadás mellett felejtennem nem szabad, de amiért nem volna szabad könnyeket mutatnom – ami végre is gyöngeség, – az az a bizonyosság, hogy 25 éves papságom évfordulóján immár életemnek nagyobbik fele telt el papságban. Declinat iam dies. Életem napja túl van a delelőn, és a delelőjét meghaladott nap veszít tüzéből, erejéből. Tudom én azt, hogy a fizikai erő fogytával a természetfölötti élet intenzitásának nem kell megfogyatkoznia. De bizonyos, hogy az ötven éves kor a férfi életében mély árkot jelent. Innen az árkon a teljesítő képességének összes erőivel rendelkező férfikor, túl rajta a föltartóztathatatlanul előrehaladó öregkor; és hosszú, évtizedes tapasztalat mondja nekem, hogy abba az árokba nem egy beleszedül, vagy legalább beletántorodik.

Veszedelme a férfiú életének és különösen a papnak a megpudvásodás, az eszményekbe vetett hitnek és lendületnek elsorvadása és a gyakorlati materializmusnak uralomra jutása. Veszedelme a tűnő, illetőleg hülő életerők utolsó föllobbanásának félreértelmezése, vagy megkésett és végelemzésben meddő alkotás-láz irányában, vagy éppenséggel vélt életjogoknak egyenest bűnös reklamálásában. Veszedelme a fizikai erők romlásával oly könnyen takaródzó aszketikus akaratismegrokkolás, a szellem-erkölcsi marasmus...

Hát hogy annyi tanítvány és testvér van itt körül és ölel át az Úr oltáránál és tart és támogat, ez nekem biztatás és remény arra, hogy akik még az árkon innen vannak, fiatalabbak, azok emelnek; akik túlvannak már és becsülettel túlvannak, azok hívnak és biztatnak, és valamennyien mint a lankadozó Mózes Áron és Húr nem átallnak a szeretetszolgálatnak, a kegyelem szeretetszolgálatának készségével támogatni. Tegnap reggel azzal az álommal ébredtem, hogy sokakkal, szerzetestestvérekkel együtt egy oltár előtt térdeltem, mint akinek áldoznia kellett. Az áldoztató pap a felső lépcsőre hívott, megáldoztam és amikor föl akartam kelni, nem bírtam; annyira elgyengültem, hogy végigterültem az oltár síkján, s ketten fiatalabbak fölemeltek és elvittek az oltártól.

Amikor tegnap este hallottam, mi készül, ez az álom a lelkembe nyilallt: íme aki részint a rendes életkor törvénye szerint, részint szakadatlan munka következtében fizikailag gyengül: onnan kapja vissza az erőket, ahova ő ültetett erőt, ahol ő fakasztott életet.

Kedves Testvéreim, Barátaim, Tanítványaim, én soha életemben mást nem ambicionáltam, mint azt, hogy Kalazanci Szent József családjában becsülettel helyt álljak. Amikor mint novicius megtudtam, hogy pap volt és papi hivatásának tekintette a tanítást, nevelést, nem akartam mást, mint amennyire tőlem tellett, becsülettel levonni ennek a ténynek a konzekvenciáját és mint Kalazancius gyermeke és munkása az ő példája szerint papi hivatásnak fogni föl tanító-nevelői hivatásomat. Nem tántorodtam el, ha még oly messze maradtam is a megvalósítástól. Elfáradtam időnkint a munkában, a kötelelességteljesítésben, de nem bántam meg soha egy pillanatig sem, hogy következetesen erre az állápontra helyezkedtem, és 25 éves papságom során éppen rendtársaimban, tanítványaimban annyi kimondott és ki nem mondott biztatást, megértést, segítséget találtam, példájukban, életükben annyi épülést leltem, hogy ujjongva, diadalérzéssel és rejtett, de nem oktalan büszkeséggel hirdetem: messze el kell menni, talán az ország határain is túl, míg akadok területre, hol annyira átélt és tetteken próbált valóság a zsoldáros szava: Ecce quam bonum et quam jucundum habitare fratres in unum.

Ha most a nagy fordulónál, az árok előtt, amely előtt állok, és amelyen túl kell az én számomra nagyobb elmélyülésnek, következetesebb, hősibb, áldozatosabb életszakasznak következnie, ha most körülvéve látom magamat azoktól, akiken első papi szeretetem kenete csillog, kiket együttmunkálkodni akarásom úgy ölel át, sicut in diebus iuventutis, ha így körülözönölve látom magamat lendülettel, biztatással: nyugodtan indulok neki új életszakomnak. Tudom, hogy örülnöm kell; örülök is és hálát adok az Úristennek és köszönöm mind a testvéreknek, hogy ebben az órában annyian fölkerestek. Csak azt kérem

mindnyájuktól, azoktól is, akik lélekben vannak itt, hogy amit a testvérek, a szentek egyességében ma tettek velem és ígértek az oltárnál, azt a jövőben se vonják meg tőlem. Tudom én, mit ér az igazak imádsága, és higgyenek nekem, semmire annyira rá nem szorulok. Hálás leszek érte, amint, hálás vagyok ezért a drága óráért.

O. A. M. P. I.